

Examen VMBO-GL en TL
2010

tijdvak 2
maandag 21 juni
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 26 vragen, een samenvattingsopdracht en een schrijfopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1

- 1p 1 Hoe wordt het onderwerp van de tekst in de alinea's 1 en 2 ingeleid?
- A door een deskundige aan het woord te laten
  - B met een samenvatting vooraf
  - C met een vraag die voor de tekst belangrijk is
  - D met enkele uitspraken over het onderwerp van de tekst

Gebruik onderstaande tekst voor het beantwoorden van de vragen 2 en 3.

We kunnen de tekst verdelen in vijf delen:

Deel 1: alinea's 1 en 2

Deel 2: alinea's 3, 4 en 5

Deel 3: alinea's 6 en 7

Deel 4: alinea's 8 en 9

Deel 5: alinea 10

- 1p 2 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 2 (alinea's 3, 4 en 5)?
- A Gebrek aan zoet water
  - B Kweken van zagers en kokkels
  - C Proefproject zoutwatercultuur
  - D Topsy Baits

- 1p 3 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 4 (alinea's 8 en 9)?
- A Gevolgen watersnoodramp
  - B Houding van de boeren
  - C Meningen van onderzoekers
  - D Nadelen aquacultuur

- 2p 4 De tekst noemt drie doelen van het Zeeuwse project.
→ Noem ten minste twee van deze doelen.

- 1p 5 In alinea 4 is sprake van een milieuvriendelijke wijze van viskweken.
→ Welke drie milieuvriendelijke elementen worden in alinea 4 genoemd?

- 1p 6 Wat is het verband tussen alinea 8 en alinea 9?
- A Alinea 8 en alinea 9 vormen een tegenstelling.
  - B Alinea 9 noemt een voorbeeld bij de inhoud van alinea 8.
  - C In alinea 9 staat een conclusie bij alinea 8.
  - D In alinea 9 staat een gevolg van de inhoud van alinea 8.

- 1p 7 De landbouwsector stond aanvankelijk afwijzend tegenover het projectplan 'Zeeuwse Tong'.
→ Citeer de zin uit alinea 8 waaruit blijkt waarop die afwijzing was gebaseerd.

- 1p 8 In de regels 86-104 wordt de werkwijze van het project beschreven.
→ Met welke vier opeenvolgende woorden wordt deze werkwijze samengevat in het tekstgedeelte van alinea's 7 en 8?

- 1p 9 Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van deze tekst?
- A In het Zeeuwse project is berekend dat tien procent van de Nederlandse landbouwgrond een andere bestemming kan krijgen.
  - B Zeeland zal er zeker anders uit gaan zien door de aquacultuur, maar die verandering betekent wel een economische vooruitgang.
  - C Zoutwatercultuur houdt het gevaar in dat er een nieuwe bio-industrie ontstaat met schadelijke milieu-effecten.
  - D Zoutwatervis kweken zonder dat het een nieuwe bio-industrie wordt, is mogelijk een alternatief voor de akkerbouw.
- 1p 10 Een schrijver kan gebruikmaken van:
- 1 feiten
  - 2 de eigen mening
  - 3 de mening van anderen.
- Waarvan maakt de schrijfster van deze tekst vooral gebruik?
- A 1 + 2
  - B 1 + 3
  - C 2 + 3
- 1p 11 Wat is het voornaamste doel van de schrijfster met deze tekst?
- Zij wil
- A de lezer informatie verschaffen.
  - B de lezer overtuigen.
  - C de lezer tot handelen aanzetten.
  - D de lezer waarschuwen.

Tekst 2

- 10p 12 **Samenvattingsopdracht**
- Vat de tekst *Wachten is goed* samen in maximaal 140 woorden. Besteed in je samenvatting alleen aandacht aan de volgende punten:
- 1 de onderzoeksvraag van Mark van Hagen en Elsbeth Boes
  - 2 welke gegevens Van Hagen en Boes verzamelden
  - 3 de resultaten van Van Hagen
  - 4 de resultaten van Boes
  - 5 twee verklaringen voor deze resultaten van Van Hagen en Boes uit modern hersenonderzoek
  - 6 drie redenen waarom de file als positief wordt ervaren
  - 7 de conclusie: de functie van de dagelijkse file voor veel mensen
  - 8 de manier waarop je deze functie kunt versterken.

Maak er een samenhangend geheel van. Gebruik geen telegramstijl. Tel het aantal woorden en zet dat aantal eronder. Zet de titel erboven.

Tekst 3

- 1p 13 Wat is het voornaamste doel van deze advertentie?
Het voornaamste doel is
- A dat Diego dokter in zijn eigen land kan worden.
  - B dat meer kinderen zich gaan inzetten voor kinderen die het moeilijk hebben.
  - C dat mensen bepaalde kinderen in achterstandsituaties actief gaan steunen.
  - D dat mensen meer begrip krijgen voor kinderen die het moeilijk hebben.
- 1p 14 Voor wie is deze advertentie vooral bedoeld?
- A voor alle lezers van de krant
  - B voor alle mensen in Colombia
  - C voor de leerlingen van Nederlandse scholen
  - D voor kinderen die graag dokter willen worden
- 1p 15 Wat voor jongen is Diego?
- A een jongen die voor arts studeert
  - B een jongen uit een arm land die een correspondentievriend zoekt
  - C een voorbeeld van een kind dat gesteund moet worden
  - D een willekeurig kind dat graag doktertje speelt

Tekst 4

- 1p 16 Hoe wordt het onderwerp van deze tekst in alinea 1 ingeleid?
Het onderwerp wordt ingeleid door
- A de aanleiding noemen voor het schrijven van de tekst.
  - B de belangrijkste conclusie vooraf te geven.
  - C een voor de tekst belangrijke vraag te stellen.
  - D enkele belangrijke kanten ervan te noemen.

Gebruik de volgende informatie voor het beantwoorden van de vragen 17 en 18.

De tekst kan worden verdeeld in vier delen:

Deel 1: alinea 1

Deel 2: alinea's 2 tot en met 5

Deel 3: alinea's 6 tot en met 9

Deel 4: alinea 10.

- 1p 17 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 2 (alinea's 2 tot en met 5)?
- A De ontwikkelingen bij de productie van geuren
  - B De rol van de economie bij het gebruik van geuren
  - C De rol van de geurindustrie in een land
  - D De rol van geuren nu en in de toekomst

- 1p **18** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van deel 3 (alinea's 6 tot en met 9)?
A Beïnvloeding van huizenkopers door geuren
B Beïnvloeding van werknemers door geuren
C Toepassingen van geuren bij verkoop van auto's
D Toepassingen van geuren om mensen te beïnvloeden
- 1p **19** Hoe wordt de tekst afgesloten in alinea 10?
In alinea 10 wordt
A een conclusie getrokken.
B een nieuw element aan de orde gesteld.
C een vergissing rechtgezet.
D een waarschuwing gegeven.
- 1p **20** Wat is het verband tussen alinea 7 en alinea 8?
A Alinea 7 en 8 vormen een tegenstelling.
B Alinea 7 en 8 vormen samen een opsomming.
C Alinea 8 geeft uitleg bij wat in alinea 7 wordt genoemd.
D Alinea 8 noemt een voorbeeld van wat in alinea 7 wordt gezegd.
- 1p **21** Hoe sluit alinea 9 aan bij de alinea's 6 tot en met 8?
A Alinea's 6 tot en met 8 en alinea 9 vormen een tegenstelling.
B In alinea 9 staat een conclusie van wat in alinea's 6 tot en met 8 wordt genoemd.
C In alinea 9 staat een nieuw gebruik van geur naast het geurgebruik uit alinea's 6 tot en met 8.
D In alinea 9 staat een voorbeeld van geurgebruik dat in alinea's 6 tot en met 8 wordt beschreven.
- 1p **22** De industrie bevordert ook zelf het gebruik van geuren door de consument.
→ Citeer de zin uit de alinea's 4 tot en met 6 waaruit dat het duidelijkste blijkt.
- 1p **23** "Die activiteit resulteert, simpel gezegd, in een onbehaaglijk gevoel en het idee van 'zo snel mogelijk weg wezen'." (regels 13-16).
→ In welke alinea wordt hiervan een commerciële toepassing gegeven?

Gebruik onderstaande tekst voor het beantwoorden van de vragen 24 en 25.

Een schrijver van een tekst kan gebruikmaken van:

- 1 feiten
- 2 de eigen mening
- 3 de mening van anderen.

- 1p **24** Waarvan maakt de schrijver in alinea 3 vooral gebruik?
A 1
B 2
C 3
- 1p **25** Waarvan maakt de schrijver in alinea 6 vooral gebruik?
A 1
B 2
C 3

- 1p 26 Wat is het belangrijkste doel van de schrijver met deze tekst?
- A gevoelens tot uitdrukking brengen
  - B informeren
  - C overtuigen
  - D tot handelen aansporen
- 1p 27 Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van deze tekst?
- A De geurindustrie krijgt steeds meer invloed op de wetgeving en de politiek in West-Europese landen.
  - B De geurindustrie zorgt ervoor, dat geuren in ons leven een steeds belangrijker rol gaan spelen.
  - C In de toekomst zal de invloed van geuren ook een rol gaan spelen bij het beïnvloeden van prestaties van werknemers.
  - D Zowel op de huizenmarkt als bij de auto-industrie wordt er steeds meer met geuren gewerkt om de consument te beïnvloeden.

Schrijfoopdracht

Verplaats je in de volgende situatie en bedenk daarbij dat als er in een opdracht 'je', 'jij' of 'jou(w)' staat, je telkens je eigen naam en/of adres en/of postcode en/of woonplaats moet invullen.

De directie van jouw school wil geuren via de airconditioningskanalen gaan verspreiden. De directie heeft informatie ingewonnen bij een aantal bedrijven in Nederland. Deze bedrijven hebben positieve ervaringen opgedaan met het inzetten van geuren. Het werktempo en de werklust zijn binnen deze bedrijven enorm gestegen. De directie ziet het inzetten van geuren als het middel om ongeïnteresseerde en ongemotiveerde leerlingen weer aan het werk te krijgen. In jouw klas komt een discussie over dit onderwerp op gang. Jij en jouw klasgenoten zijn het totaal niet eens met het inzetten van geuren. Sommigen wijzen op leerlingen die last hebben van astma of die allergisch zijn voor bepaalde stoffen. Jullie docent maatschappijleer is het wel met de directie eens. Volgens de docent heeft het inzetten van bepaalde geuren ook een positieve uitwerking op rokers. Zij schijnen door deze geuren minder behoefte aan roken te hebben.

De discussie loopt hoog op. Discussiepunten zijn onder andere de invloed van geuren op de werklust, op het werktempo en op de gezondheid en verder de wettelijke regels over rechten van leerlingen en schooldirecties.

De discussie leidt tot niets. De docent is voor het inzetten van geuren en jij en je klasgenoten zijn tegen. Jij stelt daarom voor om een brief te schrijven aan de oudervereniging van jouw school waarin je de bezwaren van jou en jouw klasgenoten tegen het inzetten van geuren duidelijk maakt. Jouw docent vindt het een prima idee en vraagt jou om namens de klas de brief te schrijven.

13p **28 Opdracht: een zakelijke brief.**

Je schrijft een zakelijke brief aan de oudervereniging van je eigen school. Je dateert de brief op 2 februari 2010.

Besteed in je brief aandacht aan de volgende punten.

- Stel jezelf voor en vermeld je klas en je docent maatschappijleer.
- Noem het plan van de directie betreffende het inzetten van geuren en vermeld minstens drie discussiepunten uit de discussies in jouw klas.
- Maak duidelijk dat volgens jou en jouw klasgenoten op school geen geuren mogen worden ingezet en noem daarvoor twee argumenten. Die argumenten mag je uit bovenstaande tekst halen of uit je eigen schoolervaring.
- Vraag naar het standpunt van de oudervereniging en vraag in hoeverre de ouders jou en jouw klasgenoten kunnen helpen.
- Bedank de oudervereniging voor de aandacht die zij aan je brief besteedt.
- Vraag of je op korte termijn bericht terug kunt krijgen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.